

Το Κράτος δεν είναι τίποτε άλλο παρά αυτή η κυριαρχία και η εκμετάλλευση νομιμοποιημένη και συστηματοποιημένη. Θα επιχειρήσουμε να τα δείξουμε αυτό εξετάζοντας τις συνέπειες της κυβέρνησης των λαϊκών μαζών από μια μειοψηφία, εξ αρχής ευφυής και όσο αφοσιωμένη θέλετε, σε ένα ιδανικό Κράτος, θεμελιωμένο πάνω σε ένα ελεύθερο συμβόλαιο.

Υποθεθίσθω ότι η κυβέρνηση περιορίζεται μόνον στους κάλλιστους πολίτες. Κατ' αρχήν αυτοί οι πολίτες είναι προνομιούχοι όχι δικαιωματικά, αλλά ουσιαστικά. Έχουν εκλεγεί από το λαό επειδή είναι οι πιο ευφυείς, έξυπνοι, σοφοί, θαρραλέοι και αφοσιωμένοι. Διαλεγμένοι από τη μάζα των πολιτών, που θεωρούνται ως όλοι ίσοι, δεν διαμορφώνουν ακόμα μια ξεχωριστή τάξη, αλλά μια ομάδα ανθρώπων προνομιούχα μόνον εκ φύσεως και γι' αυτό το λόγο ξεχωρισμένη προς εκλογή από το λαό. Ο αριθμός τους είναι αναγκαστικά πολύ περιορισμένος, επειδή σε όλες τις εποχές και σε όλες τις χώρες ο αριθμός των ανθρώπων που είναι προικισμένοι με τόσο αξιοσημείωτες ικανότητες ώστε αυτομάτως να έχουν την ομόφωνη αποδοχή από ένα έθνος, όπως η εμπειρία μας διδάσκει, είναι πολύ μικρός. Ως εκ τούτου, υπό τον κίνδυνο μιας κακής επιλογής, ο λαός θα είναι πάντοτε αναγκασμένος να επιλέξει τους κυβερνήτες του ανάμεσα σε αυτούς.

Εδώ, λοιπόν, η κοινωνία διαιρεμένη σε δύο κατηγορίες, για μην πω ακόμα δύο τάξεις, εκ των οποίων η μία, αποτελούμενη από την τεράστια πλειοψηφία των πολιτών, υποτάσσεται ελεύθερα στην κυβέρνηση των εκλεγμένων ηγετών της, η άλλη, σχηματισμένη από ένα μικρό αριθμό από προνομιούχες φύσεις, αναγνωρίστηκε και έγινε δεκτή ως τέτοια από το λαό, και επιφορτίστηκε από αυτόν να τον κυβερνά. Ανάλογα με τη λαϊκή εκλογή, είναι εξ αρχής ξεχωρισμένη από τη μάζα των πολιτών μόνον από τις ιδιαίτερες ικανότητες που προκρίνουν για την επιλογή τους και είναι φυσικά, οι πιο αφοσιωμένοι και χρήσιμοι από όλους. Δεν εκχωρούν ακόμα στους ίδιους κάποιο προνόμιο, κάποιο συγκεκριμένο δικαίωμα, εκτός από αυτό της άσκησης, στο βαθμό που οι άνθρωποι το επιθυμούν, των ειδικών λειτουργιών που τους έχουν ανατεθεί. Κατά τα λοιπά, από τον τρόπο ζωής τους, από τις προϋποθέσεις και τα μέσα διαβίωσής τους, δεν διαφέρουν καθόλου από όλους τους άλλους, έτσι ώστε πλήρης ισότητα εξακολουθεί να κυριαρχεί μεταξύ όλων. Μπορεί αυτή η ισότητα να διατηρηθεί για καιρό; Εμείς ισχυριζόμαστε ότι τίποτα δεν είναι πιο εύκολο να αποδειχθεί.

Τίποτα δεν είναι πιο επικίνδυνο για την ατομική ηθική του ανθρώπου από τη συνήθεια της διοίκησης. Ο κάλλιστος άνθρωπος, ο πιο έξυπνος, ανιδιοτελής, γενναιοδωρος, καθαρός, πάντοτε και αναπόφευκτα θα κακομάθει σε αυτή τη συναλλαγή. Δύο αισθήματα έμφυτα στην εξουσία ποτέ δεν αποτυγχάνουν να αποφέρουν αυτή την εξαχρείωση· αυτές είναι: η περιφρόνηση για τις μάζες και η υπερεκτίμηση των πλεονεκτημάτων του ενός.

“Οι μάζες” λέει ένας άνθρωπος στον εαυτό του, “αναγνωρίζοντας την ανικανότητά τους να κυβερνούν για λογαριασμό τους, έχουν εκλέξει εμένα ως επικεφαλής τους. Με την εν λόγω πράξη έχουν δηλώσει δημοσίως τη δικιά τους κατωτερότητα και τη δικιά μου ανωτερότητα. Ανάμεσα σε αυτό το πλήθος των ανθρώπων, αναγνωρίζοντας δύσκολα τίποτε κοινό με τον εαυτό μου, είμαι ο μόνος ικανός να διευθύνω τις δημόσιες υποθέσεις. Ο λαός με έχει ανάγκη· δεν μπορούν να κάνουν δίχως τις υπηρεσίες μου, ενώ, αντιθέτως εγώ, μπορώ να τα βγάλω πέρα μόνος μου· αυτοί, παρόλα αυτά, πρέπει να με υπακούουν για το δικό τους καλό, και υποκρινόμενος πως τους υπακούω, τους κάνω χάρη.

Δεν υπάρχει σε όλο αυτό κάτι που κάνει έναν άνθρωπο να χάσει το μυαλό του και την καρδιά του, και να γίνει τρελός από περηφάνια; Είναι γι' αυτό το λόγο που η εξουσία και η συνήθεια της διοίκησης που γίνεται ακόμα και για τους πιο έξυπνους και ενάρετους ανθρώπους, πηγή εκτροπών, τόσο διανοητικών όσο και ηθικών.

(1867)